

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 13ης Σεπτεμβρίου 2005*

Στην υπόθεση T-72/04,

Sonja Hosman-Chevalier, υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Βρυξελλών, εκπροσωπούμενη από τους J.-R. García-Gallardo Gil-Fournier, E. Wouters και A. Sayagués Torres, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον J. Currall και τη M. Velardo, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

με αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 2003, με την οποία η τελευταία αρνήθηκε να χορηγήσει στην προσφεύγουσα το επίδομα αποδημίας που προβλέπεται από το άρθρο 4 του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και των συναφών με αυτό αποζημιώσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. D. Cooke, πρόεδρο, R. García-Valdecasas και V. Trstenjak, δικαστές,

γραμματέας: I. Νάτσινας, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 5ης Απριλίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- 1 Το άρθρο 69 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της παρούσας υποθέσεως (στο εξής: ΚΥΚ), ορίζει ότι το επίδομα αποδημίας είναι ίσο με το 16 % του αθροίσματος του βασικού μισθού, του επιδόματος στέγης και του επιδόματος συντηρούμενων τέκνων, τα οποία δικαιούται ο υπάλληλος.

- 2 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ προβλέπει ότι το επίδομα αποδημίας, ίσο με το 16% του αθροίσματος του βασικού μισθού, του επιδόματος στέγης και του επιδόματος συντηρούμενων τέκνων, χορηγείται:

«α) στον υπάλληλο:

- ο οποίος δεν είναι και δεν υπήρξε ποτέ υπήκοος του κράτους στο έδαφος του οποίου ευρίσκεται ο τόπος εργασίας του

και

- ο οποίος δεν είχε μόνιμη διαμονή ή δεν άσκησε κατά συνήθη τρόπο, επί πέντε έτη λήγοντα έξι μήνες πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, την κύρια επαγγελματική δραστηριότητά του στο ευρωπαϊκό έδαφος του εν λόγω κράτους. Για την εφαρμογή της παρούσας διατάξεως δεν λαμβάνονται υπόψη οι καταστάσεις που προκύπτουν από την παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος ή διεθνή οργανισμό·

[...]»

- 3 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ ορίζει ότι αποζημίωση πρώτης εγκαταστάσεως ίση προς τον βασικό μισθό δύο μηνών, αν πρόκειται περί υπαλλήλου ο οποίος δικαιούται επίδομα στέγης, ή προς τον

βασικό μισθό ενός μηνός, αν πρόκειται περί υπαλλήλου μη δικαιουμένου αυτού του επιδόματος, δικαιούται ο μόνιμος υπάλληλος που πληροί τους όρους για τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας ή αποδεικνύει ότι υποχρεώθηκε να αλλάξει κατοικία για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του άρθρου 20 του ΚΥΚ.

Τα πραγματικά περιστατικά της προσφυγής

- 4 Η προσφεύγουσα, Αυστριακή υπήκοος, φοίτησε και εργάστηκε στην Αυστρία μέχρι τις 14 Μαΐου 1995. Από τις 15 Μαΐου 1995 μέχρι τις 17 Μαρτίου 1996 εργάστηκε στο Βέλγιο για το *Verbindungsbüro des Landes Tyrol*, το γραφείο-σύνδεσμος του ομόσπονδου κράτους του Τιρόλου στις Βρυξέλλες.

- 5 Από τις 18 Μαρτίου 1996 μέχρι τις 15 Νοεμβρίου 2002, η προσφεύγουσα εργάστηκε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στις Βρυξέλλες. Υπό την ιδιότητά της αυτή εργάστηκε, πρώτον, για τη *Verbindungsstelle der Bundesländer* (στο εξής: VB), το γραφείο-σύνδεσμος των ομόσπονδων κρατών, και, στη συνέχεια, για την *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (στο εξής: OGB), την ομοσπονδία των αυστριακών συνδικάτων.

- 6 Στις 16 Νοεμβρίου 2002 η προσφεύγουσα διορίστηκε στην Επιτροπή ως μόνιμη υπάλληλος. Η περίοδος μεταξύ της 16ης Μαΐου 1997 και της 15ης Μαΐου 2002 καθορίστηκε ως η περίοδος των πέντε ετών του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερο εδάφιο, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, που απαιτείται για τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας, δηλαδή ως η «περίοδος αναφοράς».

- 7 Με σημείωμα της 8ης Απριλίου 2003, η Γενική Διεύθυνση (ΓΔ) διοικήσεως και προσωπικού της Επιτροπής πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι δεν μπορεί να της χορηγηθεί το επίδομα αποδημίας.
- 8 Στις 7 Ιουλίου 2003 η προσφεύγουσα υπέβαλε ένσταση, βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, κατά του σημειώματος αυτού της 8ης Απριλίου 2003. Η προσφεύγουσα συμπλήρωσε την ένστασή της αποστέλλοντας ένα ηλεκτρονικό μήνυμα στις 14 Αυγούστου 2003 και μια τηλεομοιοτυπία στις 11 Σεπτεμβρίου 2003.
- 9 Με σημείωμα της 29ης Οκτωβρίου 2003, του οποίου η προσφεύγουσα έλαβε γνώση στις 3 Νοεμβρίου 2003, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (στο εξής: ΑΔΑ) απέρριψε την ένσταση της προσφεύγουσας.
- 10 Από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι το επίδομα αποδημίας και οι συναφείς με αυτό αποζημιώσεις δεν χορηγήθηκαν στην προσφεύγουσα για τον λόγο κυρίως ότι οι επαγγελματικές δραστηριότητες που άσκησε στις Βρυξέλλες κατά την περίοδο αναφοράς δεν μπορούσαν να θεωρηθούν ως «παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος» υπό την έννοια της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Η ΑΔΑ έκρινε ότι το VB, μολοντί είχε την έδρα του στα γραφεία της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Αυστρίας, αποτελεί εντούτοις διακριτή αυτόνομη οντότητα, που έχει δημιουργηθεί από τα ομόσπονδα κράτη και έχει επιφορτιστεί με την προάσπιση των δικών τους συμφερόντων και όχι των συμφερόντων του Bund (της Ομοσπονδίας). Όσον αφορά την ΟGB, στα έγγραφα που διαβίβασε η προσφεύγουσα και, ειδικότερα, στη σύμβαση εργασίας, δεν αναφέρεται κανένας σύνδεσμος με τη Δημοκρατία της Αυστρίας, για τον λόγο δε αυτό ούτε η παρασχεθείσα προς την ΟGB εργασία μπορούσε να εξομοιωθεί με υπηρεσίες παρασχεθείσες προς αυτό το κράτος.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 11 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Φεβρουαρίου 2004, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή.

- 12 Στις 10 Ιουνίου 2004 το Πρωτοδικείο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ότι δεν ήταν αναγκαία δεύτερη ανταλλαγή υπομνημάτων, διότι ο φάκελος της υποθέσεως ήταν αρκούντως πλήρης ώστε να δίνει τη δυνατότητα στους διαδίκους να αναπτύξουν τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματά τους κατά την προφορική διαδικασία, επί της αποφάσεως δε αυτής η προσφεύγουσα δεν υπέβαλε καμία παρατήρηση.

- 13 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο κάλεσε την προσφεύγουσα να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα. Η προσφεύγουσα συμμορφώθηκε εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

- 14 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις γραπτές και προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 5ης Απριλίου 2005. Κατά τη συνεδρίαση αυτή και βάσει των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να περιλάβει στη δικογραφία τα υπομνήματα αντικρούσεως και ανταπαντήσεως που υποβλήθηκαν από την Επιτροπή στην υπόθεση T-83/03, Salazar Brieg κατά Επιτροπής. Οι διάδικοι αγόρευαν επί του θέματος των εγγράφων αυτών.

15 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 2003 με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας και των συναφών με αυτό αποζημιώσεων,
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

16 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη,
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα να φέρει τα έξοδά της.

Επί του αντικειμένου της διαφοράς

17 Μολονότι η προσφεύγουσα επιδιώκει με τα αιτήματά της την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 2003, με την οποία απορρίφθηκε η ένσταση που είχε υποβληθεί στις 7 Ιουλίου 2003 βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ κατά της αποφάσεως της 8ης Απριλίου 2003, η παρούσα προσφυγή έχει ως αποτέλεσμα, κατά πάγια νομολογία, να επιλαμβάνεται το Πρωτοδικείο της βλαπτικής πράξεως κατά της οποίας υποβλήθηκε η ένσταση (αποφάσεις του

Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 1997, T-156/95, Echauz Brigaldi κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. I-A-171 και II-509, σκέψη 23, και της 15ης Δεκεμβρίου 1999, T-300/97, Latino κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. I-A-259 και II-1263, σκέψη 30). Συνεπώς η παρούσα προσφυγή έχει επίσης ως αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 8ης Απριλίου 2003 με την οποία απορρίφθηκε η χορήγηση στην προσφεύγουσα του επιδόματος αποδημίας και των συναφών με αυτό αποζημιώσεων.

Σκεπτικό

- 18 Η προσφεύγουσα προβάλλει προς στήριξη της προσφυγής της τρεις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος λόγος αντλείται από την εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών. Ο δεύτερος λόγος στηρίζεται στην παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Τέλος, ο τρίτος λόγος αντλείται από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.
- 19 Πρέπει να εξετασθεί, καταρχάς, ο δεύτερος λόγος, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.

Επί του δεύτερου λόγου, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 20 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε νομική πλάνη εκτιμώντας ότι η εργασία που παρείχε στο VB και στην OGB στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της

Δημοκρατίας της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως «παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος», υπό την έννοια της εξαίρεσεως του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.

- 21 Πρώτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Επιτροπή ερμήνευσε εσφαλμένα την έννοια του κράτους, όπως αυτή χρησιμοποιείται σε σχέση με την εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Η προσφεύγουσα εργάστηκε για τη Δημοκρατία της Αυστρίας, ανεξάρτητα από το όργανο με το οποίο τη συνέδεε συμβατική σχέση. Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι ο ΚΥΚ ορίζει, ως εξαίρεση από τον συνυπολογισμό της περιόδου αναφοράς, τις περιπτώσεις που αφορούν «παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος». Δεν ασκεί επιρροή επομένως το αν η υπηρεσίες αυτές παρασχέθηκαν σε υπουργείο ή σε άλλο διοικητικό όργανο, διότι το κρίσιμο στοιχείο είναι αν η υπηρεσία παρασχέθηκε σε άλλο κράτος. Κατά την προσφεύγουσα, από τη στιγμή που αναγνωρίστηκε όχι μόνον από τη Δημοκρατία της Αυστρίας, αλλά και από το Βασίλειο του Βελγίου, ότι η ίδια ανήκε στο προσωπικό των τεχνικών και διοικητικών υπηρεσιών της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει διαφορετική απόφαση.
- 22 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας απλώς και μόνο στεγάζει τους οργανισμούς —το VB και την OGB— οι οποίοι είναι τελείως αυτόνομοι σε σχέση με το κράτος αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη θέση που έχει λάβει η Επιτροπή μέχρι σήμερα όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχονται προς μόνιμη αντιπροσωπεία. Όλο το προσωπικό του VB και της OGB είναι διαπιστευμένο από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας στις βελγικές υπηρεσίες πρωτοκόλλου. Το VB ασκεί αρμοδιότητες που του έχει μεταβιβάσει η Δημοκρατία της Αυστρίας δυνάμει του Συντάγματός της. Η OGB αποτελεί μέρος των κοινωνικών εταίρων της Αυστρίας και συμμετέχει στη νομοθετική διαδικασία του κράτους αυτού παρέχοντας τη γνώμη της επί ορισμένων σχεδίων νόμου ή άλλων πολιτικών προγραμμάτων, για τον λόγο δε αυτό το προσωπικό της ενσωματώνεται στη μόνιμη αντιπροσωπεία και έχει ως προϊστάμενο τον Αυστριακό πρέσβη. Η προσφεύγουσα καταλήγει επομένως στο συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες που παρασχέθηκαν προς το VB και την OGB στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας έπρεπε να θεωρηθούν ως «παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος» υπό την έννοια του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.

- 23 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί, διότι οι περίοδοι εργασίας που πραγματοποιήθηκαν στην υπηρεσία του VB και της OGB δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος» υπό την έννοια του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ για τους σκοπούς της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.
- 24 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η έκφραση «παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος» πρέπει να ερμηνευθεί ανεξάρτητα από την ερμηνεία που δίδεται στα εθνικά δίκαια, ώστε να αποφευχθούν οι ερμηνευτικές αποκλίσεις, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 31ης Μαΐου 2001, C-122/99 P και C-125/99 P, D και Σουηδία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2001, σ. I-4319, σκέψη 11). Η προσέγγιση αυτή επιβάλλεται προκειμένου, ιδίως, να αποφευχθεί η διαφορετική μεταχείριση που θα δημιουργούνταν ενδεχομένως μεταξύ προσώπων που υπηρετούν στο ίδιο όργανο, αν γινόταν δεκτό ότι η έννοια αυτή παραπέμπει στα διάφορα εθνικά δίκαια. Η περιοριστική ερμηνεία που προτείνει η Επιτροπή συνάδει με τη ratio legis του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Αντιθέτως, η ερμηνεία που προτείνει η προσφεύγουσα θα είχε ως αποτέλεσμα να θεωρούνται ως κράτη όλα τα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου στα οποία η κεντρική Κυβέρνηση έχει μεταβιβάσει εσωτερικές αρμοδιότητες, γεγονός που δεν ήταν στην πρόθεση του κοινοτικού νομοθέτη. Ο νομοθέτης χρησιμοποίησε την έννοια του «κράτους», μολονότι υφίσταντο ήδη και τότε κράτη με ομοσπονδιακή δομή, πράγμα που σημαίνει ότι, αν ήθελε να διευρύνει την έννοια αυτή και να περιλάβει στην εν λόγω διάταξη και τις διοικητικές υποδιαιρέσεις ή τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως, θα το είχε πράξει ρητά.
- 25 Όσον αφορά την εργασία που παρέσχε στο VB, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, μολονότι τα ομόσπονδα αυστριακά κράτη έχουν ευρείες αρμοδιότητες, οι οποίες τους παραχωρούνται ευθέως από το Σύνταγμα, αυτό δεν σημαίνει ότι τα ομόσπονδα κράτη είναι κράτη, υπό την έννοια της εξαιρέσεως του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Κατά την Επιτροπή, μόνον οι υπηρεσίες που παρέχονται προς φορέα ή οργανισμό του οποίου η δραστηριότητα παράγει αποτελέσματα σε όλη την εθνική επικράτεια μπορούν να θεωρηθούν ως παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος. Αυτό δεν συμβαίνει στην περίπτωση των ομόσπονδων κρατών, τα οποία καλούνται να ασκούν τις εξουσίες τους εντός του εδάφους τους και, εν πάση περιπτώσει, προς το δικό τους συμφέρον. Εξάλλου, η προσφεύγουσα δεν μπορεί από το γεγονός ότι τελούσε υπό διπλωματικό καθεστώς κατά τον χρόνο που υπηρετούσε στο VB να συναγάγει τον χαρακτηρισμό του οργανισμού αυτού ως

κράτους. Η προσφεύγουσα δεν είχε καμία πραγματική διπλωματική ιδιότητα, αλλά υπαγόταν στο καθεστώς του διοικητικού και τεχνικού προσωπικού, και, εξάλλου, δεν ισχυρίστηκε καν ότι τελούσε υπό διπλωματικό καθεστώς κατά τη Σύμβαση της Βιέννης της 18ης Απριλίου 1961, περί των διπλωματικών σχέσεων, αλλά μόνον ότι είχε ορισμένα πλεονεκτήματα του καθεστώτος αυτού.

- 26 Όσον αφορά την παρασχεθείσα στην OGB εργασία, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο οργανισμός αυτός εκπροσωπεί αποκλειστικά ιδιωτικά συμφέροντα.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 27 Κατά πάγια νομολογία, ο λόγος υπάρξεως του επιδόματος αποδημίας είναι να αντισταθμιστούν τα ιδιαίτερα βάρη και μειονεκτήματα που προκύπτουν από τη μόνιμη άσκηση καθηκόντων σε χώρα με την οποία ο υπάλληλος δεν έχει δημιουργήσει διαρκή δεσμό πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 30ής Μαρτίου 1993, T-4/92, Βαρδάκας κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-357, σκέψη 39· της 14ης Δεκεμβρίου 1995, T-72/94, Διαμαντάρας κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1995, σ. I-A-285 και II-865, σκέψη 48, και της 28ης Σεπτεμβρίου 1999, T-28/98, J κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. I-A-185 και II-973, σκέψη 32). Για να δημιουργηθούν οι διαρκείς αυτοί δεσμοί και να απολέσει ο υπάλληλος το επίδομα αποδημίας, ο νομοθέτης θέτει ως προϋπόθεση ότι ο υπάλληλος πρέπει να είχε τη μόνιμη διαμονή του ή να ασκούσε συνήθως την κύρια επαγγελματική του δραστηριότητα επί πέντε έτη στη χώρα όπου βρίσκεται ο τόπος υπηρεσίας του (απόφαση Διαμαντάρας κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 48).
- 28 Πρέπει επίσης να υπομνηστεί ότι από το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ προβλέπεται εξαίρεση υπέρ των υπαλλήλων οι οποίοι κατά την πενταετή περίοδο αναφοράς, που έληγε έξι μήνες πριν από την ανάληψη των καθηκόντων τους, εργαζόνταν στην υπηρεσία άλλου κράτους ή διεθνούς οργανισμού. Η εξαίρεση αυτή προβλέφθηκε ώστε να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι υπάλληλοι αυτοί έχουν δημιουργήσει μόνιμο δεσμό με τη χώρα όπου υπηρετούν, λόγω του προσωρινού χαρακτήρα της αποσπάσεώς τους στη χώρα αυτή (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Ιανουαρίου 1981, 1322/79, Vutera, Συλλογή 1981, σ. 127, σκέψη 8, και της 2ας Μαΐου 1985, 246/83, De Angelis κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 1253, σκέψη 13).

- 29 Το ζήτημα που τίθεται είναι να καθοριστεί αν οι υπηρεσίες που παρέσχε η προσφεύγουσα στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, στις Βρυξέλλες, κατά την περίοδο αναφοράς πρέπει να θεωρηθούν, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, ως παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Η έννοια του κράτους στο άρθρο αυτό καλύπτει μόνον το κράτος ως νομικό πρόσωπο και ως ενιαίως εκπροσωπούμενο υποκείμενο διεθνούς δικαίου και τα κυβερνητικά του όργανα.
- 30 Δεν αμφισβητείται ότι η παροχή υπηρεσιών προς ορισμένους φορείς, όπως η μόνιμη αντιπροσωπεία κράτους μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή οι πρεσβείες ενός κράτους, θεωρούνται ως παροχή υπηρεσιών σε κράτος υπό την έννοια του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.
- 31 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η προσφεύγουσα εργάστηκε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση στις Βρυξέλλες, ως μέλος του προσωπικού της αντιπροσωπείας αυτής, καθ' όλη την περίοδο αναφοράς, δηλαδή από τις 16 Μαΐου 1997 έως τις 15 Μαΐου 2002.
- 32 Έτσι, η βεβαίωση της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση με ημερομηνία 7 Αυγούστου 2002 βεβαιώνει ότι η προσφεύγουσα «ανήκει στο διοικητικό και τεχνικό προσωπικό της Μόνιμης Αντιπροσωπείας [της Δημοκρατίας] της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση από τις 18 Μαρτίου 1996», δηλαδή καθ' όλο τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.
- 33 Το έγγραφο της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Αυστρίας που απευθύνεται προς το Υπουργείο Εξωτερικών, Εμπορίου και Συνεργασίας για την Ανάπτυξη του Βασιλείου του Βελγίου με ημερομηνία 9 Μαρτίου 1996 βεβαιώνει ότι η αντιπροσωπεία αυτή ζήτησε από τις βελγικές αρχές ειδικό δελτίο ταυτότητας στο όνομα της προσφεύγουσας ενόψει της ενάρξεως της εργασίας της στις 18 Μαρτίου 1996. Ομοίως, το έγγραφο της 26ης Απριλίου 1996 του βελγικού Υπουργείου Εξωτερικών επιβεβαιώνει το γεγονός ότι οι βελγικές αρχές απέστειλαν στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας το ειδικό δελτίο ταυτότητας στο

όνομα της προσφεύγουσας. Το έγγραφο αυτό συνοδεύεται από αντίγραφο του εν λόγω δελτίου ταυτότητας, το οποίο εκδόθηκε στις 16 Απριλίου 1996 με ισχύ έως τις 16 Απριλίου 2000 και επί του οποίου αναφέρεται ότι η προσφεύγουσα είναι μέλος του διοικητικού και τεχνικού προσωπικού της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Αυστρίας. Εξάλλου, τα ειδικά δελτία ταυτότητας που χορηγήθηκαν στη συνέχεια από τις βελγικές αρχές στην προσφεύγουσα αποδεικνύουν ότι η ισχύς του εν λόγω δελτίου παρατάθηκε μέχρι τις 16 Απριλίου 2003.

- 34 Το έγγραφο της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Αυστρίας που διαβιβάστηκε στις βελγικές αρχές στις 21 Ιανουαρίου 2003 βεβαιώνει ότι η αντιπροσωπεία αυτή δήλωσε στο βελγικό Υπουργείο Εξωτερικών ότι « [η προσφεύγουσα], μέλος του διοικητικού και τεχνικού προσωπικού της αντιπροσωπείας, αποχώρησε οριστικά από την αντιπροσωπεία» και ότι, συνεπώς, το δελτίο ταυτότητάς της επιστρέφεται.
- 35 Τέλος, η προσφεύγουσα προσκόμισε μία αίτησή της προς τις βελγικές αρχές για απαλλαγή από τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) με ημερομηνία 7 Αυγούστου 1997, υπό την ιδιότητά της ως μέλους του διοικητικού και τεχνικού προσωπικού της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Αυστρίας, ενόψει της αγοράς ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών προσωπικής χρήσεως. Επίσης, το έγγραφο της Διευθύνσεως Οικονομικών του Υπουργείου της Περιφέρειας Βρυξελλών αναφέρει ότι η προσφεύγουσα έτυχε απαλλαγής από τον φόρο ακινήτων για το έτος 1997, λόγω της εφαρμογής των διατάξεων της συμβάσεως της Βιέννης, της 18ης Απριλίου 1961, περί των διπλωματικών σχέσεων.
- 36 Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει επομένως χωρίς αμφιβολία ότι η προσφεύγουσα ήταν μέλος του προσωπικού της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Αυστρίας, υποκείμενη ιεραρχικώς στον πρόεδρο, μόνιμο αντιπρόσωπο της Δημοκρατίας της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και ότι η υπηρεσιακή της κατάσταση ήταν ίδια με την κατάσταση των άλλων υπαλλήλων που υπηρετούσαν στην εν λόγω αντιπροσωπεία. Επομένως, οι υπηρεσίες που παρείχε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας καθ' όλη την περίοδο αναφοράς πρέπει να θεωρηθούν ως υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στο κράτος αυτό.

- 37 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα της Επιτροπής, σύμφωνα με τα οποία η προσφεύγουσα, αν και εργαζόμενη στη μόνιμη αυτή αντιπροσωπεία, δεν εργαζόταν για τη Δημοκρατία της Αυστρίας, διότι παρείχε υπηρεσίες στο VB και στην OBG, οι οποίοι είναι φορείς που έχουν σκοπό την προάσπιση των συμφερόντων των ομόσπονδων κρατών και των συνδικάτων και όχι των κρατικών συμφερόντων.
- 38 Προς στήριξη της απόψεώς της, η Επιτροπή αναπτύσσει σειρά επιχειρημάτων που βασίζονται στα αποτελέσματα και στην έκταση των αρμοδιοτήτων των αυστριακών ομόσπονδων κρατών, του VB και της OBG και στις σχέσεις τους με την Ομοσπονδία βάσει του εθνικού αυστριακού δικαίου.
- 39 Η άποψη της Επιτροπής δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 40 Η άποψη αυτή στηρίζεται συγκεκριμένα, όπως μόλις αναφέρθηκε, σε στοιχεία του εθνικού αυστριακού δικαίου και, για τον λόγο αυτό, αντίκειται στις επιταγές για ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου και στην αρχή της ισότητας, από τις οποίες προκύπτει ότι σε μια διάταξη του κοινοτικού δικαίου, η οποία δεν παραπέμπει ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της εννοίας και του περιεχομένου της, πρέπει κανονικά να δίδεται, σε όλη την Κοινότητα, αυτοτελής και ομοιόμορφη ερμηνεία η οποία πρέπει να ανευρίσκεται με βάση το πλαίσιο της εν λόγω διατάξεως και τον σκοπό που επιδιώκει η σχετική κανονιστική ρύθμιση. Ελλείψει όμως ρητής παραπομπής, η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου μπορεί να συνεπάγεται ενδεχομένως ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη το δίκαιο των κρατών μελών, όταν ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορεί να ανεύρει στο κοινοτικό δίκαιο ή στις γενικές αρχές του τα στοιχεία που του επιτρέπουν να προσδιορίσει το περιεχόμενο και την έκταση της εν λόγω διατάξεως με αυτοτελή ερμηνεία (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Ιανουαρίου 1984, 327/82, Ekro, Συλλογή 1984, σ. 107, σκέψη 11· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 18ης Δεκεμβρίου 1992, T-43/90, Díaz García κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1992, σ. II-2619, σκέψη 36· της 28ης Ιανουαρίου 1999, T-264/97, D κατά Συμβουλίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. I-A-1 και II-1, σκέψεις 26 και 27, την οποία επιβεβαίωσε η προπαρατεθείσα απόφαση D και Σουηδία κατά Συμβουλίου). Εν προκειμένω, δεν είναι απαραίτητη η παραπομπή στο αυστριακό δίκαιο, διότι δεν αμφισβητείται ότι η μόνιμη αντιπροσωπεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενός κράτους μέλους αποτελεί μέρος των οργάνων του κράτους υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.

41 Επιπλέον, η άποψη αυτή της Επιτροπής έρχεται σε αντίθεση με τη θέση που υποστήριξε στην παρούσα υπόθεση, δηλαδή ότι η έννοια «παροχή υπηρεσιών σε άλλο κράτος» πρέπει να ερμηνευθεί αυτοτελώς έναντι των διαφόρων εθνικών δικαίων, προκειμένου να αποφευχθούν οι αποκλίσεις, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση D και Σουηδία κατά Συμβουλίου (σκέψη 11). Εξάλλου, η εν λόγω άποψη έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη θέση που η ίδια υποστήριξε σε άλλες υποθέσεις ενώπιον του Πρωτοδικείου, όσον αφορά το ίδιο ζήτημα που τίθεται στην παρούσα υπόθεση. Έτσι, στην υπόθεση T-83/03, Salazar Brier κατά Επιτροπής, η Επιτροπή υποστήριξε σθεναρά, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως που υπέβαλε στις 30 Σεπτεμβρίου 2003, ότι οι φορείς της κατηγορίας των μόνιμων αντιπροσωπειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση περιλαμβάνονται στην έννοια του «κράτους» του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ και ότι αυτό ισχύει όποια κι αν είναι τα ιδιαίτερα καθήκοντα που επιτελεί κάποιος στους φορείς αυτούς. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή προέβαλε ότι δεν ήταν απαραίτητο να αναλυθούν τα ιδιαίτερα και ειδικά καθήκοντα που ασκούσε ο υπάλληλος που εργαζόταν σε μόνιμη αντιπροσωπεία, εφόσον το γεγονός και μόνον ότι ο υπάλληλος αυτός ασκούσε δραστηριότητα για τον φορέα αυτό και ότι ο φορέας αυτός περιλαμβάνονταν στην έννοια του «κράτους» υπό την έννοια της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ αρκούσε για να έχει εφαρμογή η διάταξη αυτή.

42 Επομένως, αρκεί το γεγονός ότι ένα πρόσωπο ασκεί την επαγγελματική του δραστηριότητα για φορέα που αποτελεί μέρος του κράτους υπό την προαναφερθείσα έννοια, όπως η μόνιμη αντιπροσωπεία, για να καλύπτεται πλήρως από την εξαίρεση του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, όποια κι αν είναι τα ιδιαίτερα και ειδικά καθήκοντα που ασκεί στον εν λόγω φορέα. Στην αντίθετη περίπτωση, θα έπρεπε να πραγματοποιείται λεπτομερής ανάλυση των εργασιών και των καθηκόντων που επιτελούσε από την άποψη του εσωτερικού δικαίου, γεγονός που θα αντέβαινε στις προαναφερθείσες επιταγές, καθόσον μάλιστα εναπόκειται αποκλειστικά σε κάθε κράτος μέλος να οργανώνει τις υπηρεσίες του κατά τον πλέον προσηκόντα τρόπο και να καθορίζει έτσι τα αντικείμενα και τα καθήκοντα που αναθέτει στους δημόσιους και λοιπούς υπαλλήλους του.

43 Από όλα τα ανωτέρω συνάγεται, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν τα επιχειρήματα της Επιτροπής που στηρίζονται στις διατάξεις του εσωτερικού αυστριακού δικαίου, ότι οι υπηρεσίες που παρέσχε η προσφεύγουσα προς τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας της Αυστρίας κατά την περίοδο

αναφοράς πρέπει να θεωρηθούν ως παροχή υπηρεσιών σε κράτος υπό την έννοια του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Κατά συνέπεια, τα έτη αυτά πρέπει να μην καταμετρηθούν και να μη ληφθούν υπόψη, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα εργάστηκε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατία της Αυστρίας από τις 18 Μαρτίου 1996 και καθ' όλη την περίοδο αναφοράς, η προαναφερθείσα περίοδος των πέντε ετών πρέπει να τοποθετηθεί μεταξύ της 18ης Μαρτίου 1991 και της 17ης Μαρτίου 1996.

- 44 Πάντως, αρκεί η διαπίστωση, συναφώς, ότι η προσφεύγουσα δεν διέμεινε ούτε άσκησε καμία επαγγελματική δραστηριότητα στο Βέλγιο πριν τις 15 Μαΐου 1995, ημερομηνία κατά την οποία μετέβη στις Βρυξέλλες για να εργαστεί στο γραφείο του ομόσπονδου κράτους του Τυρόλου. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν είχε τη συνήθη διαμονή της στις Βρυξέλλες κατά την περίοδο των πέντε ετών που προβλέπεται στο άρθρο 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, πληροί τις προϋποθέσεις που τίθενται από τη διάταξη αυτή για να της χορηγηθεί το επίδομα αποδημίας.
- 45 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή κακώς προσμέτρησε την περίοδο κατά την οποία η προσφεύγουσα εργάστηκε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατία της Αυστρίας και θεώρησε, κατά συνέπεια, ότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας που προβλέπεται από το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.
- 46 Πρέπει επομένως να γίνει δεκτός ο δεύτερος λόγος, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.
- 47 Κατά συνέπεια, χωρίς να είναι αναγκαίο να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα, πρέπει να κηρυχθεί βάσιμη η παρούσα προσφυγή και να ακυρωθούν οι επίδικες αποφάσεις, με τις οποίες η Επιτροπή αρνήθηκε να χορηγήσει στην προσφεύγουσα το επίδομα αποδημίας.

Όσον αφορά τις συναφείς με το επίδομα αποδημίας αποζημιώσεις

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 48 Η προσφεύγουσα εκθέτει ότι, αν της αναγνωριστεί το δικαίωμα επί του επιδόματος αποδημίας, ζητεί την εφαρμογή της νομολογίας που απορρέει από την απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαΐου 1998, C-62/97 P, Επιτροπή κατά Lozano Palacios (Συλλογή 1998, σ. I-3273), δυνάμει της οποίας πρέπει να της χορηγηθεί αυτομάτως η ημερήσια αποζημίωση και η αποζημίωση πρώτης εγκαταστάσεως.
- 49 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η νομολογία αυτή δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω, διότι η προσφεύγουσα δεν έχει δικαίωμα να λάβει το επίδομα αποδημίας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 50 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ προβλέπει ότι αποζημίωση εγκαταστάσεως ίση προς τον βασικό μισθό δύο μηνών, αν πρόκειται περί υπαλλήλου ο οποίος δικαιούται επίδοματος στέγης, ή προς τον βασικό μισθό ενός μηνός, αν πρόκειται περί υπαλλήλου μη δικαιουμένου αυτού του επιδόματος, δικαιούται ο μόνιμος υπάλληλος που πληροί μία από τις ακόλουθες δύο διαζευκτικώς προβλεπόμενες προϋποθέσεις, ο οποίος δηλαδή είτε πληροί τους όρους για τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας είτε αποδεικνύει ότι υποχρεώθηκε να αλλάξει διαμονή για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του άρθρου 20 του ΚΥΚ (απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-33/95, Lozano Palacios κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1996, σ. I-A-575 και II-1535, σκέψεις 57 και 58, την οποία επιβεβαίωσε, κατόπιν αναιρέσεως, η προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Επιτροπή κατά Lozano Palacios, σκέψεις 20 έως 22).

- 51 Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η αποζημίωση πρώτης εγκαταστάσεως που θεσπίζεται με το εν λόγω άρθρο 5, παράγραφος 1, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ χορηγείται στον υπάλληλο που πληροί τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα έχει δικαίωμα λήψεως της αποζημιώσεως πρώτης εγκαταστάσεως.
- 52 Όσον αφορά την ημερήσια αποζημίωση, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η αποζημίωση αυτή δεν συνδέεται με το επίδομα αποδημίας και ότι χορηγείται αποκλειστικά, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 1, του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, στον υπάλληλο που αποδεδειγμένα είναι υποχρεωμένος να αλλάξει τόπο διαμονής, για να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις του άρθρου 20 του ΚΥΚ. Εφόσον η προσφεύγουσα δεν ζήτησε να της χορηγηθεί η αποζημίωση αυτή όταν υπέβαλε τη διοικητική της ένσταση, το αίτημά της σχετικά με τη χορήγηση της εν λόγω αποζημιώσεως πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο.
- 53 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει να ακυρωθούν οι επίδικες αποφάσεις κατά το μέτρο που απορρίπτουν τη χορήγηση στην προσφεύγουσα του επιδόματος αποδημίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 54 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στο σύνολο των δικαστικών εξόδων σύμφωνα με το αίτημα της προσφεύγουσας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει τις αποφάσεις της 8ης Απριλίου και της 29ης Οκτωβρίου 2003 κατά το μέτρο που απορρίπτουν τη χορήγηση στην προσφεύγουσα αφενός του επιδόματος αποδημίας που προβλέπεται από το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αφετέρου της αποζημίωσης πρώτης εγκαταστάσεως που προβλέπεται από το άρθρο 5, παράγραφος 1, του ίδιου παραρτήματος.**

- 2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.**

- 3) Καταδικάζει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Σεπτεμβρίου 2005.

Cooke

García-Valdecasas

Trstenjak

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

J. D. Cooke

II - 3286